

اثر بخشی برنامه آموزشی

تربیت کودک اندیشمند

به اهتمام:

دکتر محسن شکوهی یکتا - استاد دانشگاه تهران

نویسندگان

دکتر سعید اکبری زردخانه

دکتر مریم محمودی

ثریا علوی نژاد

غلامرضا سهراب پور

فاطمه پوران

دکتر اکرم پرند

دکتر روح الله شهابی

علی شریفی

دکتر عباس متولی پور

پریسا مشروطی

دکتر محسن شکوهی یکتا

دکتر آمنه شهنائیان

دکتر محبوبه درگاهی

دکتر نگین معتمدیگانه

عبدالله جمالی

سرشناسه : شکوهی یکتا، محسن، ۱۳۳۸-، گردآورنده
 عنوان و نام پدیدآور : مجموعه مقالات اثربخشی برنامه آموزشی تربیت کودک اندیشمند به اهتمام محسن شکوهی یکتا نویسندگان محسن شکوهی یکتا... [و دیگران]
 مشخصات نشر : تهران مؤسسه فرهنگی هنری تربیت نوین ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری : ۲۱۴ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۰۳۲-۳-۰
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کودکان - ایران - روانشناسی - مقاله ها و خطابه ها
 موضوع : Child psychology -Iran - Addresses- essays- lectures
 موضوع : والدین و کودک - ایران - جنبه های روانشناسی - مقاله ها و خطابه ها
 موضوع : Iran - Addresses, essays, lectures-Parent and child-Psychological aspects
 موضوع : حل مساله در کودکان - ایران - مقاله ها و خطابه ها
 موضوع : Problem solving in children-Iran - Addresses- essays- lectures
 رده بندی آکره : BF۷۲۲/م۳ ۱۳۹۷
 رده بندی دیوید : ۱۶۰۴
 شماره کتاب شناسی ملی : ۵۷۶۳۰۸

نام کتاب:	مجموعه مقالات اثربخشی برنامه آموزشی تربیت کودک اندیشمند
به اهتمام:	دکتر محسن شکوهی یکتا
ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنری تربیت نوین
تیراژ:	۲۰۰ نسخه
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۹۷
قیمت:	۲۲۰۰۰ تومان
لیتوگرافی، چاپ و صحافی:	دیبارنگ
شابک:	ISBN: 978-622-99032-3-0

فهرست مطالب

۵.....	فهرست مطالب
۷.....	پیشگفتار
۹.....	کاربرد برنامه های نوین فرزندپروری در فرآیند ارتباط در خانواده
۲۵.....	تأثیر آموزش حل مسئله به مادران بر فرایندهای خانوادگی و شیوه های فرزندپروری آنها
۴۱.....	مداخله های پیشگیرانه خانواده محور: تأثیر بر روابط والد - کودک و روش های تربیتی والدین
۵۱.....	آموزش برنامه تربیت کودک اندیشمند به مادران و تأثیر آن بر خشم و رابطه با فرزندان
۶۷.....	اثربخشی کارگاه آموزشی کودک اندیشمند بر شیوه های فرزندپروری والدین و مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی
۸۱.....	اثربخشی آموزش مهارت های حل مسئله بر تعامل والد-کودک
۹۳.....	آموزش حل مساله به مادران و اثربخشی آن بر حل مشکلات خانوادگی و روش فرزندپروری آنان
۱۰۳.....	اثربخشی آموزش مهارت حل مسئله بر اساس شیوه فرزندپروری والدین
۱۱۷.....	ارتقاء تعامل والدین و فرزندان با استفاده از آموزش روش های نوین فرزندپروری
۱۳۱.....	The short-term impact of a problem-solving skills programme for Iranian parents
۱۳۹.....	تأثیر آموزش روش تربیتی مبتنی بر حل مسئله بر روش فرزندپروری و رفتارهای خشمگینانه والدین
۱۵۳.....	تأثیر آموزش مهارت های حل مسئله بر تعامل والد - کودک و به تبع آن چالش برانگیز کودکان
۱۶۷.....	اثربخشی آموزش شیوه های نوین فرزندپروری به والدین
۱۸۳.....	آموزش روش حل مسئله به والدین و تأثیر آن بر رفتار کودکان

پیشگفتار

طی بیش از سی سال کار با خانواده‌ها و کودکان خردسالان، به تجربه دریافته‌ام که کودکان سه یا چهار ساله در همه خانواده‌ها، می‌توانند چگونگی حل مشکلات روزانه خود را بیاموزند. ضمناً دریافته‌ام کودکانی که قادرند درباره مشکلات خود فکر کنند، در مقایسه با کودکانی که این توانایی را ندارند، بهتر می‌توانند خود را با موقعیت‌های مختلف تطبیق دهند و کسانی که به‌خوبی از عهده حل مسائل خود برمی‌آیند؛ رفتارهای پرخاشگرانه کمتری دارند، به لحاظ اجتماعی کمتر دچار سرخوردگی می‌شوند، نسبت به عواطف دیگران حساس‌ترند، آنها را بهتر درک می‌کنند، رهبران خوبی هستند و دوستان زیادی دارند.

گاهی تا سیح علت و چرایی انجام برخی رفتارها برای کودکان می‌تواند به انجام یا عدم انجام کاری منجر شود ولی اغلب اوقات چنین روشی نمی‌تواند به‌صورت مؤثر ادامه پیدا کند. شاید به این دلیل که چنین رضیحاتی را بارها شنیده‌اند و دیگر پس از مدتی حوصله گوش دادن به آنها را ندارند. شاید هم این دلیل است که ما به‌جای آنها فکر می‌کنیم.

برنامه آموزشی «تربیت کودک اندیشمند» تلاشی در اصلاح شیوه‌های تربیتی والدین و اساساً نوع نگرش والدین به محیط آموزش است، اینکه آموختن این نیست که کودکان چه کاری را و به چه علت باید انجام دهند یا نباید انجام دهند، بلکه هدف این است که به آنان بیاموزیم "چگونه" بیندیشند تا بتوانند برای خود تصمیم بگیرند که کاری را انجام دهند یا ندهند. این روش می‌تواند مشکلات رفتار را بهبود بخشد یا مانع بروز آن شود. در این کارگاه‌های آموزشی، والدین روش‌هایی را می‌آموزند که به کمک آن، می‌توانند به کودکان بیاموزند چگونه مشکلات روزمره خود را در ارتباط با دیگران حل کنند و با انجام تمرین‌های مختلف، مهارت‌های اندیشیدن را فراگیرند. ما این روش را "حل مسئله" می‌نامیم.

روش حل مسئله، مبتنی بر چند دهه تحقیق و مطالعه علمی کودکان در خانه و مدرسه است. این برنامه به همت بخش تحقیقات پیشگیری در مدرسه ملی سلامت روانی ایالات متحده آمریکا به ثمر رسیده است. در همان ابتدای ارائه این طرح به بیش از ۲۰۰ مؤسسه و مدرسه آن را اجرا و از آن حمایت کرده‌اند. همکاری والدین در پیشبرد این طرح بسیار مؤثر بوده است.

در ایران، ابتدا این طرح توسط مؤسسه فرهنگی تربیت نوین ترجمه شد و انطباق فرهنگی و تربیتی در آن ایجاد گردید. پس از بومی‌سازی، گروهی از اساتید و معلمان با تجربه به مدت ۳ سال روی آن کار کرده و بازنویسی نمودند و عده‌ای از کارشناسان نیز این برنامه را بر روی کودکان اجرا کردند.

این طرح به صورت آزمایشی در سال ۱۳۸۲ به گروهی از مادران آموزش داده شد.

در نهایت، بازخوردهایی که در سال‌های مختلف از والدین و کودکان آنها بدست آمد، بسیار رضایت‌بخش بوده است.

باید به این نکته توجه داشت که این برنامه جهت پیشگیری طراحی شده است نه درمان. شرکت فعال و مستمر در این کارگاه باعث تقویت تفکر در کودک می‌شود و به سلامت روان کودکان بعنوان یک عامل حمایتی کمک می‌کند.

کتاب حاضر مجموعه مقالاتی است که در رابطه با اثربخشی برنامه آموزشی «تربیت کودک اندیشمند» تحقیق و نگارش شده و در ژورنال‌های علمی- پژوهشی به چاپ رسیده‌اند. تأثیر این کارگاه آموزشی بر متغیرهای متعددی مورد بررسی قرار گرفته است؛ از جمله: مشکلات رفتاری کودکان، سبک‌های فرزندپروری، رابطه والد-کودک، استرس والدین، فرایندهای خانوادگی، حل مشکل خانواده و خشم والدین.

امید است این مجموعه بتواند بعنوان یک الگوی عملی موفق مورد استفاده دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت کودکان قرار گیرد تا با بهره‌گیری از این روش بتوانند برنامه‌های آموزشی خود را مورد ارزیابی قرار داده و در رابطه با اثربخشی آنها با انجام تحقیقات علمی اطمینان حاصل نمایند.

دکتر محسن شکوهی یکتا
استاد دانشگاه تهران